

รำวง

สุเชาว์ พงศานนท์

-----ย

ความเป็นมา

ย ประมาณปี พ.ศ. ๒๔๙๕ - ๒๔๙๖ รำวงคณะแรกที่มีสถานที่ตั้งเป็นการถาวร ได้เกิดขึ้นบริเวณโรงไฟฟ้าถนนกลางในปัจจุบัน ชื่อ คณะศรีภู่พงศ์ ต่อมาก็มีย คณะแม่เจ้า บริเวณโรงภาพยนตร์เฟิร์ลในปัจจุบัน หลังจากนั้นก็มีคณะรำวงเกิดขึ้นบนถนนหลายสายในเมืองภูเก็ต แต่ละคณะมีสาวรำวง หรือ นางรำ หลายสิบคน เคยมีระยะหนึ่งที่บางคณะมีถึงร้อยกว่าคน

ย คณะรำวงที่ภูเก็ต จะแตกต่างจากคณะรำวงที่อื่นก็คือ ที่นี่จะเปิดบริการให้ความบันเทิงแก่แขกทุกคืนตลอดปีไม่มีวันหยุด มีสถานที่ตั้งถาวรมั่นคง อยู่ประจำที่ไม่ได้ย้ายไปไหนเหมือนบางจังหวัดที่เป็นการรวมตัวกันเป็นครั้งคราวตามวาระงานเทศกาลหรือเร่เดินสายไปตามสถานที่ต่าง ๆ ไม่ได้ตั้งคณะอยู่กับที่

ย นับจากปี พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็นต้นมา จังหวัดภูเก็ตมีคณะรำวงที่เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปคือ

๑. คณะเจริญศิลป์ บริเวณถนนมนตรี ปัจจุบันเป็นธนาคารทหารไทย

๒. คณะพรศิลป์ ซอยตลิ่งชัน ซ่างโรงภาพยนตร์เร่เจ็ด

ย ๓. คณะบัวหลวง ซอยภูธร ถนนบางกอก

ย ๔. คณะบัวหลวง ถนนพุนผล

ย ๕. คณะหนูเจ้า ถนนกลาง หลังศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาลเมืองภูเก็ต

ย ๖. คณะศรีภูเก็ต ใกล้โรงแรมเมโทรโพล วังเวียนหอนาฬิกา

ย ปัจจุบัน พ.ศ.๒๕๔๑ คณะที่ ๑-๔ เลิกกิจการไปแล้ว คณะที่ ๕-๖ ยังดำเนินกิจการอยู่

ย สาวรำวงเมืองภูเก็ต ส่วนมากมาจากภาคเหนือ เช่น ลำพูน พิจิตร เชียงราย เชียงใหม่ อุดรดิตถ์ พิษณุโลก มีส่วนน้อยที่มาจากภาคใต้ เช่น ชุมพร และ สงขลา

ย เจ้าของคณะรำวงจะให้คนไปติดต่อสาว ๆ จากภาคเหนือมาเป็นสาวรำวง โดยการทำสัญญากันกับผู้ปกครองของเด็กสาวที่สมัครใจจะเป็นสาวรำวง สาวรำวงทุกคนจะได้รับเงินเดือนเป็นประจำทุกเดือน ที่พักของสาวรำวง คือบริเวณด้านหลังของโรงรำวง บางคณะมีบ้านพักอยู่อีกที่หนึ่ง เวลาจะเดินทางมาแสดงจะใช้รถสองแถวไม้คันใหญ่แบบภูเก็ตชนไปชนกลับกันทุกคืน การแต่งกายของสาวรำวง

ย สาวรำวงทุกคนนิยมแต่งกายด้วย เสื้อ กระโปรง สีเดียวกัน โดยหมุนเปลี่ยนกันไปตามสีของวัน เช่นวันจันทร์ สีเหลือง วันอังคารสีชมพู เป็นต้น

ย ในยุคแรก เสื้อผ้าจะมีแขนพวงที่หัวไหล่ และกระโปรงยาวเกือบถึงพื้น ต่อมาเปลี่ยนเป็นเสื้อไม่มีแขน และกระโปรงสั้นเลยเข้าขึ้นไปเหมือนปัจจุบันนี้

ลักษณะอาคารโรงรำวง

ย โรงรำวงคณะต่าง ๆ ของภูเก็ตนิยมกันและมุงด้วยสังกะสี มีประตูเหล็กเป็นทางเข้า-ออก ตั๋วอาคารกว้างใหญ่คล้ายโรงแรมหรือสวนชมนทไทยทั่ว ๆ ไป

ย ตรงกลางโรงรำวงเป็นเวทีกว้างใหญ่ใช้เนื้อที่เกือบครึ่งหนึ่งของโรงรำวงทั้งหลัง เวทีปูด้วยกระดานส่วนมากปูด้วยปูนซีเมนต์

มีเก้าอี้เหล็กพับได้วางเรียงรายเป็นรูปครึ่งวงกลม จำนวนเก้าอี้จะมีเท่ากับจำนวนของสาวรำวง ด้านหลังเป็นที่ตั้งของเครื่องดนตรี

มีนักร้องและนักดนตรีร้องและเล่นเพลงตามสมัยนิยม ทั้งเพลงลูกทุ่งไทยสากลและเพลงสากล

ย บริเวณด้านล่างรอบ ๆ เวที ปูพื้นด้วยปูนซีเมนต์ มีโต๊ะ เก้าอี้ วางเรียงรายอยู่เต็มพื้นที่ของโรงรำวง แบบการจัดโต๊ะของงานเลี้ยงทั่ว ๆ ไป

ย บริเวณเหล่านี้เป็นสถานที่ให้แขกนั่งฟังเพลง ดูสาวรำวงเต้นรำ หรือเรียกสาวรำวงมานั่งคุยด้วย

ย ส่วนด้านหลังของโรงรำวงเป็นสถานที่พักของสาวรำวง ซึ่งยกพื้นขึ้นมาสูงพอสมควร สาวรำวงจะวางเครื่องนอนและอุปกรณ์ส่วนตัวประจำที่เป็นอาณานิคมส่วนตัว ซึ่งรู้จักกันโดยทั่วไปว่า ตรงไหนที่ของใคร

ย ดานหลังสุด เป็นลานซักล้าง ห้องน้ำ และ ห้องส้วม

การบริการบันเทิง

ย โรงรำวงของภูเก็ตเปิดบริการตั้งแต่ ๒๐.๓๐ น. ถึง ตี ๒ ของทุกคืนไม่มีวันหยุด

ย เมื่อได้เวลาเปิดทำการแสดงสาวรำวงจะออกมาขึ้นเป็นแถวเรียงรายกันเต็มเวที เป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงามมาก เพื่อทำการไหว้ครู ก่อนจะเริ่มการรำกันอย่างจริงจังด้วยเพลงต่าง ๆ ผู้ที่ต้องการขึ้นไปรำกับสาวรำวงบนเวที ต้องซื้อตั๋วจากคนขายตัวบริเวณมุมด้านหน้าของเวที แต่ละรอบก็จะมีคนเก็บตั๋วเดินเก็บเมื่อเพลงเริ่มต้นทุกเพลง

ย ผู้ที่ไม่ชอบเต้นรำ ก็จะเลือกหาที่นั่งตามความชอบของตัวเอง นั่งฟังเพลงหรือดูสาวรำวงเต้นรำ บางคนก็จะเรียกสาวรำวงมานั่งคุยด้วย โดยคิดเวลาในการนั่งคุยเป็นชั่วโมง มีกับตันคอยจดเวลาว่าโต๊ะไหนเริ่มมานั่งคุยกันตั้งแต่เมื่อไร เมื่อหมดชั่วโมง เด็กเดินบาร์ก็จะไปบอก ถ้าโต๊ะไหนจะต่อเวลาก็ต้องจ่ายค่าชั่วโมงเพิ่ม มีเครื่องดื่มทั้งเหล้า เบียร์ น้ำอัดลม เครื่องดื่มบำรุงกำลัง รวมทั้งบุหรี่ยาสูบและของขบเคี้ยว หรือกับแกล้ม สามารถเรียกหาได้โดยการสั่งกับเด็กเดินบาร์

ย คนภูเก็ตเรียกสาวรำวงว่า หญิงรำวงหรือนางรำ สาวรำวงทุกคนมีหน้าที่เต้นรำกับแขกบนเวที และวงมานั่งคุยกับแขกตามโต๊ะต่าง ๆ ข้างล่างเท่านั้น ไม่มีการขายตัวหรือให้แขกพาออกไปค้างคืนข้างนอก

ย สมัยแรกสาวรำวงไม่สามารถไปไหนมาไหนได้เองต้องมีคนคุมพาออกไป เช่น ดูหนัง ตัดเย็บเสื้อผ้า ทำผม หาซื้ออุปกรณ์ของใช้หรือการไปเที่ยวชายหาดต่าง ๆ เมื่ออยู่ในโรงรำวง จะถูกจำกัดอิสระภาพให้อยู่แต่ในโรงรำวง

ย เมื่อมีงานเทศกาลต่าง ๆ เช่น งานปีใหม่ งานวัด งานศาลเจ้า ฯลฯ จะมีการแห่มาคณะรำวงไปแสดงในงานดังกล่าวด้วย ในโรงรำวงก็ต้องปิดบริการไป บางคณะที่มีสาวรำวงจำนวนมาก ก็จะแบ่งออกเป็นสองชุด คืออยู่ที่เดิมชุดหนึ่ง ไปแสดงตามงานต่าง ๆ อีกชุดหนึ่ง ซึ่งชุดนี้จะมีจำนวนมากกว่า ลูกค้า ขาประจำ รวมทั้งแฟนของสาวรำวงต้องสอภตามกันเองเออเอง ย สาวรำวงที่มาจากจังหวัดต่าง ๆ จำนวนไม่น้อยที่กลายมาเป็นสมาชิกของคนภูเก็ต จนมีลูกหลานอยู่ทั่วไปแทบทุกตำบลในจังหวัดภูเก็ต

ย ปัจจุบันนี้ ปี พ.ศ.๒๕๔๑ คณะรำวงของจังหวัดภูเก็ตมีเปิดบริการอยู่เพียงสองคณะเท่านั้น ทั้งสองคณะไม่มีนักร้อง นักดนตรีแสดงสดอีกแล้ว มีแต่การเปิดเทปด้วยเครื่องเสียงที่มีเสียงดังเหมือนดิสโก้เทค สาวรำวงหรือนางรำก็มีน้อยลง ส่วนมากคนจะนิยมเรียกสาวรำวงไปนั่งคุยกันมากกว่าการเต้นรำ ผู้เต้นบางคนก็พาผู้หญิงมาเอง จับคู่เต้นรำกันเอง.